

організації мотиваційно-спонукальної та дослідницької діяльності. Підготовка фахівців нелінгвістичних спеціальностей полягає у формуванні таких комунікативних умінь, які дозволили б здійснювати професійні контакти іноземною мовою в різних сферах і ситуаціях.

Список літератури

1. Образцов, П. И. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов [Текст] / П. И. Образцов, О. Ю. Иванова. – Орел : ОГУ, 2005. – 114 с.
2. Гальскова, Н. Д. Сучасна методика навчання іноземної мови [Текст] : посібник для вчителя / Н. Д. Гальскова. – М. : АРКТИ-Глосса, 2000. – 165 с.
3. Образцов, П. И. Проектирование и конструирование профессионально-ориентированной технологии обучения [Текст] / П. И. Образцов, А. И. Ахулкова, О. Ф. Черниченко. – Курск : СТАРК, 2005. – 61 с.
4. Зиннурова, Ф. М. Формирование профессионально-языковой компетентности студентов ССУЗ в полиэтническом регионе (на примере строительных специальностей) [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Ф. М. Зиннурова. – Йошкар-Ола, 2006. – 25 с.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© А.О. Борисова, В.О. Архипова, 2011.

УДК 372.8:81'243:004

О.М. Тріщ, доц.

М.В. Кондратенко, викл.

Т.А. Кравцова, викл.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ЕКОНОМІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТА МЕРЕЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглянуто нові методи і форми навчання іноземної мови за допомогою комп'ютерних технологій. Наведено приклади застосування методів навчання майбутніх менеджерів створенню іноземних текстових професійних проектів. Визначено переваги використання мультимедійних технологій та мережі Інтернет для навчання студентів економічного факультету написанню проектів за фахом. Окреслено зміст викладання іноземної мови професійного спрямування через моделювання проблемних ситуацій професійного характеру, вирішення яких спонукає студентів до пошуку та обробки іноземної інформації певного обсягу та змісту за допомогою комп'ютерних засобів.

Рассмотрены новые методы и формы обучения иностранному языку при помощи компьютерных технологий. Приведены примеры использования методов обучения будущих менеджеров созданию иноязычных текстовых профессиональных проектов. Определены преимущества использования мультимедийных технологий и сети Интернет для обучения студентов экономического факультета написанию проектов по специальности. Раскрыто содержание преподавания профессионально-ориентированного иностранного языка посредством моделирования проблемных ситуаций профессионального характера, решение которых побуждает студентов к поиску иноязычной информации определённого объёма и содержания при помощи компьютерных средств.

The new methods and forms of teaching the foreign language with the help of the computer technology are presented in this article. The examples of using the methods of teaching future managers on how to create professional foreign text projects are illustrated. The advantages of using the multimedia technology and the Internet for teaching the students of economic faculties to write proficiency projects are defined. The content of professional-oriented teaching the foreign language by means of modeling professional problem situations with the help of the computer technology is revealed.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Специфіка викладання іноземної мови на економічних факультетах зумовлює пріоритетне завдання формування навичок і вмінь створювати професійні текстові проекти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практика свідчить, що в умовах майже повної відсутності мовного середовища на вищезазначених факультетах залишаються недостатньо розвиненими ці вміння. Тому думки багатьох дослідників у галузі методики викладання іноземних мов спрямовані на впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, що якомога більше сприятимуть розвитку цих умінь.

Мета та завдання статті. Розглянути нові методи і форми навчання іноземної мови за допомогою комп'ютерних технологій. Довести переваги використання мультимедійних технологій та мережі Інтернет для навчання студентів економічного факультету написання проектів за фахом. Визначити зміст викладання іноземної мови професійного спрямування через моделювання проблемних ситуацій професійного характеру вирішення яких спонукає студентів до пошуку та обробки іншомовної інформації певного обсягу та змісту за допомогою комп'ютерних засобів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальним є питання застосування у навчальному процесі комп'ютерних та мережних технологій. Так, М. Потьє розглядає особливості навчання мов за до-

помогою комп'ютера з різних поглядів: лінгвістичного, психологічного, антропологічного та педагогічного. Він зазначає, що саме таке навчання сприятиме повному розкриттю іншомовної компетенції різних видів [14, с. 55]. Шоміно Г. вважає, що завдяки комп'ютерним програмам студент може працювати у своєму ритмі та згідно зі своїми потребами [11, с. 33].

Перші дві форми навчання (*autodidaxie*, *apprentissage guidé*) пов'язані із самостійною діяльністю тих, хто навчається. Питання самостійної роботи студентів не є новим, про що свідчать дослідження провідних вітчизняних та зарубіжних спеціалістів у цій галузі, а саме, І.Л. Бім [1], І.О. Зимньої [2] та ін.

Самостійна робота студентів згідно з визначенням І.А. Зимньої розглядається як навчальна діяльність, яка організується самим студентом відповідно до його внутрішніх пізнавальних мотивів, згідно з програмою, яка йому запропонована, і здійснюється ним у раціональний для нього час, контролюється ним самим у процесі навчання і за результатами на основі зовнішнього опосередкованого системного керування з боку викладача [2, с. 95].

Тарнопольський О.Б. вважає, що нові форми та технології навчання англійської мови професійного спрямування повинні розроблятися в межах конструктивістського підходу, згідно з яким студенти самостійно конструюють власні знання, навички шляхом здійснення діяльності, що моделює позамовну дійсність, заради якої вивчається мова [9, с. 80].

Тому метою даної статті є визначення особливостей навчання іноземної мови студентів економічних спеціальностей за умови використання інформаційних технологій.

Відповідно до впроваджень у навчальний процес положень Болонської декларації об'єктивною тенденцією є скорочення кількості аудиторних годин і збільшення часу на самостійну роботу студентів. Трансформується роль викладача у навчальному процесі: поступово втрачає актуальність функція викладача як основного джерела інформації, він перетворюється на організатора, консультанта, керівника та експерта самостійної роботи студентів. Усе це потребує пошуку ефективніших засобів навчання, які б виконували у навчальному процесі такі функції: інформуючу, формуючу, систематизуючу, контролюючу та мотивуючу. Таким вимогам можуть відповідати інноваційні засоби навчання, до яких належать комп'ютерні засоби навчання та мережні засоби зв'язку. Вважається, що комп'ютерні засоби навчання – це програмна система навчально-виховних впливів на студентів, яка забезпечує засвоєння навчального матеріалу, контроль і оцінювання їх

навчальних досягнень, формування рефлексивних умінь та програмне керування навчально-пізнавальною діяльністю [6, с. 610].

Таким чином, навички роботи з іншомовною предметною інформацією з використанням інформаційних технологій можна сформува-ти у студентів лише за умови викладання іноземної мови професійного спрямування через моделювання у навчальній аудиторії проблемних ситуацій професійного характеру, вирішення яких спонукає студентів до пошуку, обробки та використання іншомовної інформації певного обсягу та змісту.

Вирізняють такі переваги навчання з використанням інформаційних технологій:

- варіативність застосування на різних етапах навчання;
- можливість застосування на будь-якому етапі роботи на практичному занятті;
- навчальний матеріал краще сприймається і легше запам'ятовується студентами;
- економне використання навчального часу;
- індивідуалізація навчання, визначення глибини послідовності засвоєння, темпу роботи;
- збір та опрацювання статистичних даних про індивідуальну навчальну діяльність студентів;
- скорочення видів роботи, що викликають стомлювання;
- використання різних аудіовізуальних засобів навчання (графіки, звуку) для збагачення і мотивації навчання, наочного та динамічного подання матеріалу;
- розгалуження послідовності навчання на основі аналізу помилок студента;
- адаптація наявних навчальних матеріалів до комп'ютеризованих умов навчання;
- створення комфортного середовища навчання;
- активізація навчальної діяльності студента;
- інтенсифікація навчання та підвищення рівня мотивації;
- формування самооцінки студентів та створення умов для самостійної роботи [5, с. 73].

Усі перелічені переваги комп'ютерного навчання допомагають підвищити фахову підготовку майбутніх менеджерів шляхом залучення їх до процесу навчання створювати професійні проекти на основі аналізу та обробки професійно орієнтованих джерел іноземною мовою.

Ми вважаємо, що залучення технічних можливостей комп'ютерів та систем телекомунікаційних мереж під час аудиторного самостійного навчання майбутніх менеджерів створення професійних

проектів стимулюватиме активність студентів та розвиватиме їх креативне мислення.

Завдяки використанню інформаційних технологій саме під час самостійної аудиторної та позааудиторної роботи, студентам відкривається можливість самостійно обирати професійно спрямований навчальний матеріал, рівень його складності, приймати незалежні рішення у процесі навчальної діяльності, самостійно регулювати обсяг і темп роботи, що виконується.

Навчання іноземної мови студентів економічних спеціальностей із використанням комп'ютерних засобів навчання базується на застосуванні персонального комп'ютера. За допомогою комп'ютерних засобів поряд із текстовою інформацією, яка репрезентується у різній формі (сторінки книги, газетної статті, календарної сторінки), на екран може подаватися різна графіка (статичні зображення – кольорові рисунки, фото, таблиці, схеми тощо; динамічні зображення – відеофрагменти, анімація) і звук (озвучені фрагменти текстів, коментар до рисунки чи фотографій, музика, функціональні звуки та шуми) [6, с. 610]. Багатьом комп'ютерним засобам навчання, особливо електронним енциклопедіям та словникам, притаманне використання гіпертекстової технології.

Гіпертекстова технологія набула поширення завдяки можливостям створення гіпертексту за допомогою мови HTML (англ. HyperText – надвеликий, збільшений текст, HyperText Markup Language – гіпертекстова мова розмітки). Гіпертекст – це здатність поєднувати в єдиний смисловий ланцюжок інформацію різного виду, яка може розміщуватися не лише в різних файлах, а й на різних комп'ютерах. Він містить текстові елементи, які об'єднані тематикою і ґрунтуються на асоціативних зв'язках – гіперзв'язках, що пов'язують текстові елементи в єдине ціле. Використання гіпертексту робить можливим багаторівневий розподіл навчального матеріалу, при якому на верхньому рівні знаходиться найбільш істотна інформація, а доступ до більш низького рівня надається за запитом.

Існує багато різновидів комп'ютерних засобів навчання, які мають певні особливості під час їх застосування в навчанні майбутніх менеджерів створення професійних проектів: електронна енциклопедія, електронний посібник, комп'ютерні навчальні програми.

За своєю тематикою енциклопедії можуть бути загальноосвітніми, тобто містити інформацію з різних галузей знань і напрямів людської діяльності, або тематичними, які містять особливі відомості про певні країни (регіони) та їхні туристичні об'єкти (наприклад, енциклопедія історії США, енциклопедія визначних пам'яток Великобританії

та ін.). Така інформація подається здебільшого іноземною мовою великими блоками, з яких необхідно обрати найсуттєвіші та найцікавіші факти та відомості.

На сьогодні активно розробляється проблема створення електронних посібників «як спеціалізованих інтерактивних комп'ютерно-орієнтованих засобів організації самонавчання студентів (наодинці чи під керівництвом викладача) у процесі їхньої самостійної навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням майбутнього фаху, етапу навчання, робочих програм дисциплін, деталізації форм і видів навчальної діяльності, методів і підходів до навчання та визначених стратегій керування навчально-пізнавальною діяльністю» [3, с. 182].

Численні види електронних посібників та навчальних програм виконують різні функції, займаючи певне місце в системі засобів навчання. Проте усі вони повинні відповідати певним вимогам [8, с. 7], зокрема:

- створювати безперервне мовленнєво-комунікативне навчальне середовище, яке передбачає максимальне задіяння інтерактивних можливостей сучасної комп'ютерної техніки;

- стимулювати в умовах цього навчального середовища всі види активності студентів, які відповідають активному і осмисленому володінню мовою і мовленням (читання, писання, переклад, породження мовлення, аудіювання тощо), з наголосом на комунікативні аспекти мовленнєвої діяльності;

- оптимально розподіляти функції управління навчальною діяльністю між студентом і комп'ютером, передавати деякі функції управління студентам (зокрема, вибір послідовності як навчального матеріалу, так і комунікативних задач);

- містити набір не фіксованих завдань, а таких, що можуть конструюватися з певних блоків і обиратися студентом відповідно до бажання, самооцінки рівня володіння мовленням тощо;

- надавати можливість студентам обирати тематику комунікації, що відповідатиме широті та глибині створеного навчального середовища, а також можливість вибору типу, форми і рівня складності зворотного зв'язку, його оперативне надавання;

- допомагати в індивідуалізованій формі (за вибором студента), як за якістю і кількістю, так і за часовими параметрами (студент може звернутися за допомогою з усього програмного матеріалу у будь-який момент роботи);

- розвантажувати студентів від рутинної роботи, що передбачає максимально спрощене введення студентом як запитів, так і відповідей;

– презентувати мультимедійний, візуалізований характер комп’ютерного навчального середовища, орієнтований на активізацію інтелектуальних і емоційних складових і, відповідно, на активне і глибоке запам’ятовування та відтворення матеріалу [8, с. 7–8].

Стосовно до забезпечення майбутніх менеджерів джерелом інформації для роботи, то, на наш погляд, одним із найкращих джерел для використання у навчальній аудиторії є мережа Інтернет. З підключенням до мережі Інтернет студенти мають можливість отримувати безмежний доступ до будь-якої автентичної інформації у будь-якій галузі. Адже отримана у такий спосіб інформація завжди актуальна, автентична за змістом, формою і функцією, підготовлена професіоналами, високої якості, кольорова, з фотокартками, графіками і діаграмами відповідає індивідуальним інтересам студентів.

Ми підтримуємо В. Коломієць [4, с. 42–44] у тому, що мережа Інтернет допомагає здійснювати перебудову методів та організаційних форм у навчально-виховному процесі відповідно до вимог «інформаційного суспільства», реалізовувати нові форми самоосвіти з урахуванням можливостей глобальної комп’ютерної комунікації, обговорювати та вирішувати актуальні фахові питання в економічній галузі незалежно від відстаней. Мережа Інтернет дозволяє швидко отримувати адреси бібліотек світу, де можна знайти фахові, наукові чи художні тексти для створення якісного та оригінального професійного проекту.

Поява мережі Інтернет і її подальший розвиток внесли принципові зміни та особливості в сучасне навчання студентів. Мережа Інтернет об’єднує інтерактивний характер комунікації, мультимедійну природу і можливість побудови індивідуальної взаємодії. Через це традиційні прийоми маркетингу та методи ведення бізнесу в низці випадків непридатні для використання в Інтернеті. Його широкі можливості ставлять перед сучасними компаніями досить складне завдання їх ефективного використання в комерційній діяльності [7; 13].

Інтерактивна взаємодія можлива як з іншими користувачами мережі Інтернет (міжособова взаємодія), так і з самим середовищем безпосередньо (взаємодія з середовищем), причому домінує останній. Інформація не просто передається відправником до споживача, а й саме середовище створюється та видозмінюється під її дією й уже в новому трансформованому вигляді сприймається всіма учасниками. Особливістю мережі Інтернет у навчанні майбутніх менеджерів при цьому є не просто місце моделювання реального середовища, а її альтернатива і основа для побудови нового віртуального середовища (сфери) ведення комерції [10; 12].

Зарубіжні дослідники в галузі стратегічного менеджменту відмічають, що ще однією із особливостей навчання студентів написання проекту за фахом з використанням інформаційних технологій є створення у мережі Інтернет домашньої сторінки (home page) та можливість публікації необхідної фактичної інформації для потенційних клієнтів. Великою перевагою такого електронного засобу інформації є використання гіпертекстових та мультимедійних технологій [15, с. 114].

Особливістю гіпертекстової технології є її орієнтація на обробку фахової інформації яка стає авторською разом зі студентом. Зручність такої технології полягає в тому, що студент сам визначає підхід до освоєння або створення матеріалу з урахуванням своїх здібностей, знань і кваліфікації [15, с. 114].

Наступною особливістю навчання майбутніх менеджерів написання текстових професійних робіт є створення бази даних мультимедійної інформації проєктів на основі зібраної ними інформації. Порівняння та управління інформацією є важливим завданням компанії. Інформація повинна бути ґрунтовною, а також регулярно перевірятися та оновлюватися.

Таким чином, будь-яка компанія починає підготовку до застосування стратегії комплексної інформаційної системи, за якої єдине джерело інформації може використовуватися як для внутрішнього користування, так і для зовнішнього в мережі та в партнерстві з третіми особами (наприклад, туроператорами, перевізниками) [7, с. 76].

Питання інтеграції мережі Інтернет у навчальний процес, застосування його в навчанні майбутніх менеджерів для створення професійних проєктів видається нам актуальним, оскільки пов'язане з використанням веб сервісів (послуг) мережі Інтернет, найбільший інтерес з яких представляють WWW (World Wide Web) – послуга прямого доступу, e-mail (електронна пошта), Foren або UseNet (телеконференції).

Листування електронною поштою дає унікальну можливість проводити інтерв'ю з ученими, очевидцями важливих подій і зберігати отриману інформацію для подальшого вивчення. Сервіс телеконференцій складається з безлічі тематичних телеконференцій – груп новин, що підтримуються серверами новин. Сервер новин – це комп'ютер, який може містити тисячі груп новин найрізноманітніших тематик. В обговоренні теми телеконференції може брати участь велика кількість людей незалежно від того, де вони перебувають фізично. За допомогою таких засобів можливий збір найновіших, ще не опублікованих відомостей про досягнення економіки, культури, науки, промисловості тощо.

Отже, до особливостей навчання майбутніх менеджерів створення професійних проектів із використанням інформаційних технологій можна віднести таке:

1) удосконалення системи організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів у процесі складання професійних проектів із використанням комп'ютерно-орієнтованих засобів, методів і форм навчання;

2) використання електронних енциклопедій, електронних посібників, комп'ютерних навчальних програм тощо у процесі складання професійних проектів;

3) реалізація оперативного зворотного зв'язку для кожного студента у процесі складання професійних проектів;

4) можливість створення в мережі Інтернет інформаційного наповнення домашньої сторінки фірми та нового віртуального середовища ведення комерції;

5) використання мультимедійних та гіпертекстових технологій у процесі складання професійних проектів;

6) використання веб сервісів, зокрема WWW, електронної пошти, телеконференцій або груп новин тощо, у процесі складання професійних проектів;

7) можливість створення бази даних мультимедійної інформації компанії.

Висновки. Отже, безперечним є той факт, що навчання студентів економічних спеціальностей іноземної мови з використанням мережі Інтернет та комп'ютерних засобів навчання дозволяє реалізувати обґрунтований вибір найкращого варіанту навчання з погляду раціональної витрати часу, розширення й удосконалення знань студентів, формування повноцінного професійного розвитку особистості. Такі форми роботи мають великий навчальний та методичний потенціал для перспективних напрямів здійснення навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Список літератури

1. Зимняя, И. А. Психология обучения неродному языку [Текст] / И. А. Зимняя. – М. : Русский язык, 1989. – 220 с.

2. Коваль, Т. І. Професійна підготовка з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів [Текст] : монографія / Т.І. Коваль. – К. : Ленвіт, 2007. – 264 с.

3. Коломієць, В. Служби Інтернету в неперервній освіті вчителів англійської мови [Текст] / В. Коломієць // Рідна школа. – 2005. – № 2. – С. 42–44.

4. Кужель, О. М. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов [Текст] / О. М. Кужель, Т. І. Коваль // Нові інформаційні техно-

логії навчання в навчальних закладах України : наук.-метод. зб. / редкол. : І. І. Мархель (гол. ред.). [та ін.]. – Одеса, 2001. – Вип. 8 : Педагогіка. – С. 23.

5. Леонтьев, В. П. Новейшая энциклопедия персонального компьютера [Текст] / В. П. Леонтьев. – М. : Олма-пресс, 2002. – 928 с.

6. Маркетинг туризму [Текст] : навч. Посібник. Ч. 1 / Г. Б. Мунін [та ін.]. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 324 с.

7. Сорока, М. Б. Система реферування українських наукових видань (основні концептуальні положення) [Текст] / М. Б. Сорока // Бібл. вісник. – 1999. – № 3. – С. 5–7.

8. Тарнопольский, О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения [Текст] / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К. : Ленвит, 2004. – 192 с.

9. Allan, M. Teaching English with video [Text] / M. Allan. – London, 1991. – 119 p.

10. Chauminot, G. Compréhension orale. Apports et limites du multimédia [Texte] / G. Chauminot // FDLM – Clé international. – Paris, 2002. – № 322. – P. 33.

11. Higgins, J. Computer and English Language Learning [Text] / J. Higgins. – Oxford : Intellect, 1995. – 138 p.

12. Hollett, V. Business Objectives [Text] / V. Hollett. – Oxford: OUP, 2001. – 191 p.

13. Pothier, M. Multimédias, Dispositifs D'apprendre et Acquisition des Langues. Ochrys [Texte] / M. Pothier. – 140 p.

14. Strategic management in the hospitality industry [Text] / Michael D. Olsen, Eliza Ching-Yick Tse, Joseph J. West. – 2 ed. – John Wiley & Sons, Inc., 2006. – 385 p.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© О.М. Тріщ, М.В. Кондратенко, Т.А. Кравцова, 2011.

УДК 84'24

О.М. Муравйова

СТРАТЕГІЇ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Спираючись на психолого-педагогічні розвідки та сучасні наукові досягнення в галузі лінгводидактики й методики викладання іноземних мов у ВНЗ нефілологічного профілю, автор досліджує стратегії оволодіння мовою як запоруку успішного навчання студентів професійного мовлення.